

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської та фіно-угорської філології

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

«Зіставна характеристика граматичних категорій іменника в
англійській та українській мовах»

Студентки групи Па 03-21
факультету германської філології та перекладу
денної форми здобуття освіти
спеціальності 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша- англійська
освітньо-професійної програми Англійська мова і
іноземна мова : усний і письмовий переклад у бізнес комунікації
Янощук Марти Ігорівни

Науковий керівник:
Кандидат філологічних наук, доцент
Субота Сергій Володимирович

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ 2024

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Germanic and Finno-Ugrian Philology

Term Paper

Comparative characteristics of the grammatical categories of the noun in the
English and Ukrainian languages

YANOSHCHUK

MARTA

Group PE

03-21

Germanic Philology and Translation

Faculty

Research

Adviser

Assoc. Prof.

SUBOTA

SERGIY

PhD

(Linguistics)

Kyiv 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ, РОЛЬ ТА ГРАМАТИЧНІ КАТЕГОРІЇ ІМЕННИКА В МОВІ.....	6
1.1.Визначення іменника	6
1.2. Класифікація	10
1.3. Граматичні категорії іменника в українській та англійській мовах: категорія числа, категорія відмінка	11
Висновки до розділу 1	13
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ КАТЕГОРІЙ ІМЕННИКА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	14
2. 1. Категорія числа іменника в англійській мові (особливості утворення множини, використання числа в реченнях).....	14
2. 2. Категорія числа	16
2.3 Категорія відмінка іменника в англійській мові (варіанти відмінювання іменників, використання відмінка в конструкціях)	17
2. 4. Категорія відмінка іменника в українській мові (форми відмінка, функції відмінка в мовленні).....	18
Висновки до розділу 2	20
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:	23
РЕЗЮМЕ	25

ВСТУП

Актуальність дослідження. Дослідження зіставної характеристики граматичних категорій іменника в англійській та українській мовах є актуальним з кількох причин. По-перше, такий аналіз сприятиме кращому розумінню схожих та відмінних аспектів мовних систем, що корисно як для студентів і викладачів, так і для мовознавців. По-друге, вивчення особливостей граматичних категорій іменника у різних мовах може сприяти розробці ефективних методик викладання іноземних мов. І нарешті, у зв'язку зі зростанням міжкультурної взаємодії та міжнародних комунікацій, порівняльний аналіз мовних структур має важливе значення для сприяння взаєморозумінню та подальшого розвитку мовних компетенцій.

Слово відіграє значну роль у житті людини. За допомогою цього інструменту ми маємо здатність взаємодіяти між собою, розповідати важливі новини, робити нові відкриття та зізнаватись у коханні. Слово являє собою структурну одиницю мови. Воно виконує такі функції, як: характеристика та найменування певних предметів, понять тощо.

Ще з давніх-давен люди помічали, що слова у різних мовах можуть як і звучати, так і формуватися по-різному. В одній мові слова змінюються закінченнями, в той же час коли представники деяких мов взагалі не надають їм значення.

Якщо ми порівняємо сучасні українську та англійську мови, то можна зробити висновок, що склад, як такий, має подібності між собою. Українська мова має десять частин мови: шість самостійних та три службових, а також вигук. Щодо англійської мови, то тут ми бачимо 11 частин мови (хоча відповідно до традиційної класифікації їх лише 8).

Та англійська мова, що використовується зараз, являє собою аналітичну.

Мову, тобто ту мову, у якій зв'язок між словами виражають за допомогою порядку слів у реченні (хоча якщо ми зануримось глибше в історію цієї мови,

то дізнаємось, що раніше англійська була мовою синтетичною, тобто зв'язок між словами у реченні виражався зміною цих самих слів).

У цій роботі будуть описані та розглянуті поняття про іменник в сучасній англійській мові, граматичні категорії, класифікації іменника, його функції тощо.

Мета цієї роботи полягає у вивченні та дослідженні категорії іменника, його особливостей тощо.

Предметом дослідження є граматичні категорії іменника.

Об'єктом дослідження є зіставна характеристика цих категорій в англійській та українській мовах.

У цій роботі будуть використовуватись опис та аналіз як методи дослідження.

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ, РОЛЬ ТА ГРАМАТИЧНІ КАТЕГОРІЇ ІМЕННИКА В МОВІ

1.1.Визначення іменника

Іменник – це слово, що вказує на предмети, істоти, абстракції або явища. У першу чергу, він являється самостійною частиною мови а також має значення предметності, що може виражатись у таких формах, як: числа (однина, множина), відмінка (називний, родовий, давальний, знахідний, орудний, місцевий, кличний), роду (чоловічий, жіночий, середній). Ця частина мови відповідає на запитання Хто? або Що?

У мові існують різні визначення іменника, які відображають різні підходи вчених:

1) Морфологічний підхід. З погляду морфології, іменник - це слово, яке може змінюватися за числами, відмінками та родами. Він може мати форму однини, множини, а також різних відмінків, таких як називний, родовий, давальний тощо.

2) Синтаксичний підхід. З точки зору синтаксису, іменник відіграє різні ролі у складних мовних конструкціях. Він може бути підметом, додатком, об'єктом, означенням, посесивом та іншими частинами мови у реченні. Роль іменника у реченні визначається його синтаксичною функцією та його місцем у структурі речення.

Отже, іменник відіграє важливу роль як у морфологічних, так і в синтаксичних аспектах мови. Він допомагає нам утворювати складні конструкції, описувати предмети, істоти та явища, а також виконує різні синтаксичні функції у складних мовних структурах.

Вважається, що центральне місце у системі частин мови посідає іменник: у морфологічному, семантичному, словотвірному та синтаксичному планах. Відносно інших частиномовних класів, іменники є однорідною єдністю. Хоча все ж якщо зануритись у клас іменників в українській мові, можна помітити, що вирізняються групи згідно морфологічних та

синтаксичних характеристик. Отже вони утворюють так звані лексико-граматичні розряди – абстрактні та конкретні найменування.

У великому тлумачному словнику сучасної української мови поняття «абстрактний» звучить так :

« Який виник унаслідок абстрагування; прот. Конкретний. Основний на абстракції (у 1 знач.) , схильний до абстрагування. Відірваний від дійсності, від життя» (Тлумачний словник, 2005: 3).

Тобто інакше кажучи, ті поняття, що людина не може увібрати за допомогою свої органів чуття, такі як *сум, гул, гам, горе*, описуються абстрактними словами.

Український мовознавець Олександр Данилович Пономарів зазначає, що абстрактні іменники дають змогу мислити предметно, коли конкретного предмета немає. Слова на позначення абстрактних понять набувають усіх тих властивостей, що й слова на позначення конкретних предметів. Тому будь-яка абстракція є витвором чистого мислення. Основи її закладені в реальній дійсності, а значення слова є категорією відображення» (Пономарів, 2005: 170).

Відповідно до досліджень Оксани Забужко, у її мовотворчості можна виділити певні групи абстрактних іменників.

Перша група- назва дій, процесів та способи їх використання. Як приклад можна навести такі слова, як *виживання, лікування, буйня*. «- і нічні **ридання** в подушку: *глухо, давлячись, щоб не почули батьки...*» (Забужко, 2009: 37).

Друга група складається з дериватів. Вони позначають такі речі: навички, риси характеру, моральні принципи, вдачу тощо (*вірність, щедрість, завзяття, співчуття, мудрість, втома, радість, відповідальність, обурення, ненависть, завзяття*). « ... і розплився в усмішці, аж трохи прокліпнувшись із необорної, мертвецької **втоми**: *спати, спати...*» (Забужко, 2009: 150).

Третя ж група являє собою назви якостей, властивостей, характеристик істот або ж предметів (*ламкість, безгучність, інтенсивність*). Також сюди

входять лексеми, що можуть охарактеризувати стосунки між людьми (розуміння, притягання). « Бодай цим **розумінням** вона завдячує Ленці. Бодай цим» (Забужко, 2009: 55).

Четверта група налічує іменники з просторово-часовим значенням. До прикладу: *вічність, нескінченність, смеркання*.

«... інакше Ленчине падіння і її потягло б за собою кудись на **безвість**...» (Забужко, 2009: 38).

Все ж треба брати до уваги те, що «абстрактність іменника часто залежить від ситуативних і контекстуальних умов» (Вихованець, 2004: 29).

Також важливо зазначити, що разом із розвитком мови, через певний час абстрактні іменники можуть перетікати до групи конкретних, що і впливає на відсутність чіткого розмежування конкретних та абстрактних найменувань.

До прикладу слово *варта*. Перше значення може бути як опредметена дія. Наступне ж значення являє собою групу людей, що виконує дану дію.

Конкретні іменники. Якщо подивитись на визначення саме цього виду іменника, то можна зрозуміти, що воно має абсолютно інше значення. Конкретні іменники називають явища, предмети, які можна пізнати за допомогою органів чуття людини. До прикладу: *тварина, річка, тканина, одяг, планета, зірка, книга, олівець* тощо. До конкретних іменників належать одиничні іменники, назви просторових понять, що окреслені нечітко, власні назви.

Іменник в англійській мові може позначати речі, речовини, особи, живі/неживі істоти, явища, факти. У складі іменника велику роль відіграє його словотвір. Англійські іменники діляться на: прості, складні, похідні, складові.

Простий іменник, або ж *simple noun* налічує всього один корінь : *milk, mouse, house*.

Складний іменник (*compound noun*) складається з двох самостійних слів, що злились в одне: *sunflower (sun, flower), waterfall (water, fall), blackboard (black, board)*.

Похідний іменник, або *derived noun* складається з однієї або декількох морфем (префікс або суфікс) та кореня : *relationship, motherhood, friendship, teacher*.

Складовий іменник (*decompound noun*) налічує кілька слів, що не є з'єднаними між собою: *father-in-law, check-in, fire-fighter, dry-cleaning, well-being*.

Власні назви або *proper nouns*. Цей вид іменника позначає географічні назви (*Europe*), мови (*Spanish*), національності (*Greeks*), імена (*John*), прізвища (*Smith*) , свята (*Christmas*), назви журналів та газет (*the Times*), дні тижня (*Friday*), місяці (*July*), назви готелів та ресторанів (*Four Seasons, Catch sea restaurant*) , небесні тіла (*Jupiter*) тощо.

Називні імена, або ж *common nouns*. Вони являють собою назви для всіх однорідних предметів, істот (*child, city, girl, village*).

Common nouns поділяються на : обчислювані, необчислювані та збірні.

Обчислювані (*countable*) – ті, які можна порахувати. Також налічують форму множини (*a book, three books*).

Необчислювані (*uncountable*)- ті, які не можна порахувати. Не мають форми множини (*sugar, air, knowledge*).

Збірні (*collective*) – ті, що налічують форму однини, але позначають певні групи осіб або речей як щось одне ціле (*family, company, team*).

Отже, іменник являється ключовим елементом у передачі, опису інформації та процесі структурування речень. За допомогою цієї частини мови ми здатні виражати наші ідеї, думки та певні поняття.

1.2. Класифікація

Іменники можна класифікувати за різними ознаками. Ось деякі основні класифікації іменників:

За значенням:

- Конкретні і абстрактні іменники: Конкретні іменники вказують на конкретні предмети, істоти або явища, тоді як абстрактні іменники виражають не конкретні об'єкти, а ідеї, явища або стани.
- Лічильні та масові іменники: Лічильні іменники можна порахувати (наприклад, "книга", "стіл"), тоді як масові іменники представляють незліченні маси або абстракції (наприклад, "світло", "любов").

За родо-відмінювальною класифікацією:

Іменники жіночого, чоловічого та середнього роду: Відповідно до статі, іменники можуть бути жіночого (наприклад, "дівчина"), чоловічого (наприклад, "хлопець") або середнього роду (наприклад, "місто").

Однина та множина: Іменники можуть бути в однині або множині, залежно від кількості предметів чи істот.

За функціональним призначенням:

- Звичайні (прості) іменники: Іменники, що вказують на звичайні предмети або істоти (наприклад, "стіл", "собака").
- Власні іменники: Іменники, що вказують на конкретні назви осіб, місць, організацій і т. д. (наприклад, "Париж", "Джон").

За формою:

- Дімові іменники: Іменники, які не змінюють своєї форми для відмінювання (наприклад, "овоч", "м'ясо").
- Родові іменники: Іменники, які мають різні форми залежно від роду, числа і відмінка (наприклад, "стіл", "столи").

Ці класифікації допомагають у систематизації іменників і розумінні їх різноманітності та функцій в мові.

1.3. Граматичні категорії іменника в українській та англійській мовах: категорія числа, категорія відмінка

«Іменник в англійській мові має ряд граматичних категорій. У лінгвістиці граматична категорія позначає конкретні змістові параметри морфології та синтаксису – категорія роду, числа, відмінка, виду, способу тощо» (Зарицький, 2004).

Категорія роду є однією з граматичних категорій іменника, що визначає його приналежність до жіночого, чоловічого або середнього роду. У багатьох мовах, таких як українська, російська, французька, іспанська тощо, категорія роду є важливою для відмінювання іменників та супровідних слів.

Однак у сучасній англійській мові категорія роду формально відсутня. Раніше англійська мова також мала різні форми для іменників жіночого, чоловічого та середнього роду, але з часом ці різниці стали втрачати свою значущість і зникли. Тепер англійські іменники мають тільки одну форму, незалежно від їхнього роду.

В англійській мові відсутня категорія роду, у той час як українська має розділення на жіночий, чоловічий та середній рід. Щодо інших граматичних категорій, як числа та відмінка, обидві мови мають подібні концепції. Українська мова також активно використовує відмінювання для іменників, займенників і дієслів, тоді як в англійській мові воно відсутнє або обмежується деякими займенниками. Крім того, українські іменники можуть мати різні форми відмінків, такі як номінатив, родовий, давальний, знахідний тощо, в той час як англійські іменники не відмінюються за відмінками, за винятком деяких виразів, таких як присвійний відмінок займенників.

Згідно з дослідженнями лінгвістів, філологів та мовознавців, іменник розділили на такі граматичні категорії:

Іменні й дієслівні. Категорії, що належать до іменних, характеризують іменні частини мови, тобто категорії роду, числа, відмінка. До дієслівних ж належать ті, що характеризують дієслівні частини мови.

Морфологічні й синтаксичні. Вони, у свою чергу, характеризують набір граматичних, змістовних ознак слів як частин мови, а також можуть включати (не)перехідність та предикативність.

Словозмінні й класифікаційні. В англійській мові, до них можна віднести ступені порівняння прикметників, граматичні категорії числа іменників. До класифікаційних належать категорія перехідності/неперехідності дієслова, категорія одухотвореності іменника.

Типи, що є відкритими та прихованими, можна визначати згідно словоформи. До прикладу слово «*apple*» проявляє граматичну категорію однини, коли в той самий час слово «*apples*» показує категорію множини.

Висновки до розділу 1

Іменник (noun) являє собою таку частину мови, завдяки якій ми маємо здатність називати певні об'єкти, якості, характеристики та дії. Саме слово «noun» бере своє походження від латинського слова «nomen». У перекладі воно має значення «ім'я». Згідно з цією причиною, традиційне визначення й використовується у відношенні до людей, місць, подій, речей, тварин, об'єктів, суб'єктів, ідей тощо.

Якщо зануритись у вивчення іменника в англійській мові, то можна впевнено сказати, що іменник являє собою найбільшу категорію (за кількістю вхідних слів). Це є та частина мови, що має значення предметності.

У межах лінгвістики, предметність описується як : «граматичне значення, з якого словесні одиниці, назви власне предметів і непередметів функціонують у мові подібним чином із назвами власне предметів» (Gardiner, 1954).

Як в українській, так і в англійській мовах вказує на живі/неживі істоти, явища, предмети. Відповідає на запитання хто? who?, що? what?.

В англійській мові іменник налічує дві граматичні категорії : категорія числа та категорія детермінативності, яка виражається артиклями у препозиції.

В українській ж мові іменник характеризується трьома граматичними категоріями: категорією числа (єдине та множинне число), категорією відмінка (наявні шість відмінків: називний, родовий, давальний, знахідний, орудний, місцевий), та категорією граматичного роду (наявні три роди: чоловічий, жіночий, середній).

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ КАТЕГОРІЙ ІМЕННИКА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

2. 1. Категорія числа іменника в англійській мові (особливості утворення множини, використання числа в реченнях).

В англійській мові категорія числа іменника є дуже важливою та значущою категорією. Дана категорія характеризує кількісні співвідношення предметів, які позначаються іменником, тобто один предмет (однина) або декілька (множина).

Раніше в англійській мові існувала практика використання різних закінчень для утворення множини іменників. Наприклад, для деяких слів закінчення "-en" використовувалось для утворення множини, як у словах "ox" (худоба) та "child" (дитина), які у множині мали відповідно форми "oxen" та "children". Іншим прикладом є закінчення "-a", яке використовувалося для деяких іменників, таких як "brother" (брат) та "man" (чоловік), що утворювали множину "brethren" та "men". Однак із часом ці форми втратили свою популярність і залишилися лише архаїчними в англійській мові.

Поза іменниками, інші частини мови також можуть узгоджуватися з іменниками за числом та родом. Наприклад, дієслова у третій особі однини в англійській мові отримують закінчення "-s" у теперішньому простому часі, якщо після них йде іменник у третій особі однини: "he works" (він працює). Артиклі "a" та "an" також можуть змінюватися в залежності від першої літери наступного іменника: "a car" (автомобіль), "an apple" (яблуко). Займенники, такі як "this", "that", "these" та "those", також можуть узгоджуватися з іменниками за числом та родом: "this book" (ця книга), "those houses" (ті будинки).

Таким чином, хоча архаїчні форми утворення множини іменників в англійській мові втратили свою актуальність, інші частини мови, такі як дієслова, артиклі та займенники, продовжують узгоджуватися з іменниками за числом та родом, сприяючи граматичній узгодженості в англійському реченні.

Ця частина мови має свої особливості в утворенні форм множини та однини. Іменник може бути злічуваним, або ж незлічуваним.

Злічувані іменники. Вони мають можливість утворювати форми множини за допомогою таких закінчень як: *-s, -es, -ies*.

Закінчення *-s* використовується у тому випадку, якщо іменник закінчується на приголосний звук (*cat-cats*).

Закінчення *-es* додається до іменників, коли вони мають закінчення *-s, ch, -sh, -z, -x* (*glass-glasses*).

Закінчення *-ies* використовується, коли іменник закінчується на *-y* (*family-families*).

Англійська мова налічує такий вид множини іменника, як неправильна множина (*irregular plural nouns*). Такі іменники можуть налічувати зміни у самому корені слова. До прикладу: *foot-feet, woman-women, man-men, child-children, mouse-mice, tooth-teeth, goose-geese, louse-lice, ox-oxen*.

Також наявні такі іменники як незлічувані. Це ті іменники, які не можна порахувати та не мають форми множини, а використовуються лише в однині. До прикладу *water, furniture, happiness, milk, anger*.

Щодо використання числа в реченнях, важливо взяти до уваги певні моменти, які також відіграють важливу роль у структурі речення згідно з іменником. Це: артиклі, дієслово, *pronouns*, кількісні числівники.

Ці всі частини мови мають узгоджуватись з іменником, відповідно до його числа в реченні.

Артиклі. В англійській мові є артиклі *a/an*, які використовуються для однини злічуваних, та *the*, для однини злічуваних і незлічуваних.

Дієслово. Дієслово, що має відношення до іменника у реченні, має узгоджуватися з ним згідно його числа. До прикладу: *One girl writes. Two girls write*.

Pronouns. З іменниками у формі однини використовуються *pronouns* – *this, that*. У випадку з множиною, вживаються *pronouns-these, those*.

Кількісні числівники. Як правило, вони використовуються із злічуваними іменниками. *One cat, two cats.*

2. 2. Категорія числа

В українській мові категорія числа іменника являється словозмінною.

Причина цьому те, що велика кількість з них змінюється за числами. Відповідно до цієї інформації, іменники можна поділити на три різні групи: іменники, які мають форму як однини, так і множини (*дерево-дерева, квітка-квіти, планета-планети, країна-країни*), іменники лише з формою однини (*речові іменники-нафта, збірні-молодь, власні-Дніпро, абстрактні-любов*), та іменники лише з формою множини (*збірні іменники -мемуари, речовини-молоко, парні-штани, власні-Карпати*).

У злічуваних іменників в українській мові є кілька видів їх формувань:

- 1) Суфіксація, тобто зміна суфікса слова (*-ок/-чок: листок-листки, -ик: хлопчик-хлопчики, -енк/-ятк: зайчик-зайчєнята*).
- 2) Зміна закінчення (*-о/-є: дзеркало-дзеркала, -а/-я: стіна-стіни, -и: чоловік-чоловіки*).
- 3) Зміна кореня (*ніч-ночі, людина-люди*).

Незлічувані іменники мають дві форми: однини (*повітря, розуміння, молоко*) та множини (*вершки, джинси, ножиці, окуляри*).

Застосування числа в різних контекстах. Число в контекстах використовується у випадках вживання:

- 1) Власних імен: *Катерина-це жіноче ім'я (однина)*.
- 2) Назвах міст, сіл та гірських масивів: *Альпи-це гірський масив (множина). Рим-столиця Італії (однина). Афіни-це столиця Греції (множина)*.
- 3) Назви країн: *Сполучені Штати Америки швидко розвиваються (множина). Німеччина модернізована країна (однина)*.

2.3 Категорія відмінка іменника в англійській мові (варіанти відмінювання іменників, використання відмінка в конструкціях)

Тема відмінка в англійській мові дійсно є предметом дискусій серед лінгвістів, оскільки англійська мова не має розвинутої системи відмінювання, як, наприклад, латинська чи російська мови. Різні вчені мають різні точки зору на це питання.

Один підхід, зокрема представлений Граматичною традицією (такою як Г.К. Квірк, Р.К. Келлог та інші), вважає, що в англійській мові не існує відмінкових форм у справжньому значенні цього терміну, оскільки відмінок визначається лише за допомогою позиції слів у реченні. Згідно з цим підходом, англійська мова використовує синтаксичні конструкції та передлічні приставки для вираження відношень між словами, замість морфологічного змінювання.

Інша точка зору, яку представляють деякі лінгвісти (наприклад, М. Холлідей), вважає, що в англійській мові все ж існує концепція відмінковості, але вона виражається скоріше синтаксично, ніж морфологічно.

Щодо відмінку, у традиційному розумінні, англійська мова використовує апостроф для вказівки приналежності, який відомий як 's ('s), як, наприклад, у "John's book" (книга Джона) або "the cat's tail" (хвіст кота). В цьому випадку, 's є суфіксом, який додається до іменника для вираження приналежності або належності. Відмінок же в традиційному розумінні, де слово міняється в залежності від ролі в реченні, характерний для інших мов, таких як німецька чи латинська, але не для сучасної англійської мови.

Найбільш поширеною точкою зору є те, що саме в англійській мові наявні два відмінки.

Перший відмінок – це загальний відмінок, або ж Common Case. Цей відмінок використовується у тих випадках, коли ми не бажаємо позначати приналежність. Спеціальні закінчення тут не використовуються, натомість зв'язок між словами виражається або позицією в реченні, або прийменником.

Mark told this to Kate.-Марк сказав це Кейт. Kate told this to him.-Кейт сказала це йому.

Другий відмінок- це присвійний відмінок, або ж Possessive Case. Його використовують у випадках, коли хочуть наголосити на приналежності чогось/когось чомусь/комусь. Зазвичай, до іменника додається закінчення 's.

Mike's wife is gorgeous.- Дружина Майка чудова. Mom's secret was such a surprise for all of us.- Мамин секрет був справжнім сюрпризом для всіх нас.

2. 4. Категорія відмінка іменника в українській мові (форми відмінка, функції відмінка в мовленні)

Категорія відмінка є ключовою у морфології української мови та інших слов'янських мов. Вона вказує на відношення між іменниками та іншими елементами речення у просторі та часі. Відмінок позначає різні синтаксичні функції, такі як підмет, прямий додаток, означення, обставина та інші.

Іменники в українській мові відмінюються за числами (однина, множина) та відмінками. Називний відмінок використовується для позначення основної форми слова, родовий - для вказівки на належність, давальний - для визначення одержувача, знахідний - для вказівки на час або місце, орудний – для визначення засобу чи приладу, місцевий – для вказівки на місце перебування, а кличний – для звертання або вираження вигуку.

Відмінки грають важливу роль у формуванні правильної синтаксичної структури речень та у вираженні відношень між різними елементами мови. Ця категорія є ключовою для розуміння граматики української мови та для правильного побудови речень.

Відмінок являє собою певну форму імені. Ця сама форма може показувати, проливати світло на відношення його до інших слів у мові.

Кожен відмінок має своє значення та питання, на яке відповідає слово, що стоїть у даному відмінку.

В українській мові наявні сім відмінків: *називний, родовий, давальний, знахідний, орудний, місцевий, кличний*.

Розпочнімо з першого. Називний відмінок в українській мові відповідає на запитання «хто?» або «що?». Також форма іменника, що стоїть в реченні в називному відмінку збігається зі своєю першочерговою незміненою формою. До прикладу візьмемо слово *яблуко*. *Яблуко впало з дерева. Що впало? Яблуко.*

Наступний відмінок родовий. Відповідає він на запитання «кого?» та «чого?». Основне, або ж центральне значення даного відмінка є суб'єктне, або ж об'єктне залежно від контексту. Слово *учні*. *Учителька повела учнів до театру. Повела кого? Учнів.*

Слова, що стоять у давальному відмінку відповідають на запитання «кому?» або «чому?». До прикладу ім'я *Катя*. Він позичив *Каті* свої авто. *Позичив кому? Каті.*

На запитання «кого?», «що?», в українській мові відповідає знахідний відмінок. У даного відмінка головне значення являється об'єктним-*танцювати вальс, співати романс, знайти перстень, засмутити сестру*. Дівчина втратила *довіру* до нього. *Втратила «що?»*. *Довіру.*

Слова в орудному відмінку відповідають на такі запитання, як «ким?» або «чим?». Як приклад візьмемо слово *кухар*. Він працював *кухарем* понад 15 років. Працював «*ким?*». *Кухарем.*

В українській мові місцевий відмінок відповідає на запитання «на кому?» та «на чому?». Слово *міст*. Забіг проходив *на мосту*. Проходив «*де?*». *На мосту.*

Останній відмінок кличний. Досить цікавий, непрямий відмінок, тому що не відповідає на жодне з питань, але позначає *звертання* до певної особи або ж предмету. До прикладу: *сестро! Йди сюди.*

Висновки до розділу 2

Отже, щодо типологічних характеристик іменника, категорія числа іменника в англійській мові є більш обмеженою аніж в українській мові. Українська мова має змогу використовувати узгодження в числі ширше, в той час як в англійській мові воно є майже відсутнім. Тому для носіїв англійської мови буде дещо важче вивчати категорію числа в українській мові.

Категорія відмінка в іменниках. В англійській мові можна виділити два класи. Перший – це іменники, що мають два відмінки (загальний, присвійний) та позначають живі об'єкти. Щодо присвійного відмінку, то у ньому можна виділити такі семи як : предметність, що описує саме живі об'єкти, об'єктивність, суб'єктивність та присвійність.

В англійській мові іменник можна охарактеризувати лише за допомогою категорії числа (однини, множини) та категорії детермінативності (невизначеності або визначеності), яка виражається саме артиклем перед іменником.

Тож у порівнянні з українською мовою, граматичні, морфологічні категорії іменника в англійській мові є менш розвиненими.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Головна мета дослідження являла собою всеосяжне вивчення категорій іменника як в українській, так і в англійській мовах, аналізу його структури, функцій у реченнях.

У результаті проведеного дослідження ми виявили, що як в українській, так і в англійській мовах наявні категорії числа та відмінка. Все ж вони функціонують в цих мовах по-різному, а також і представлені різною кількістю членів.

Також ми дослідили, що в англійській мові відсутня категорія роду. Вона стала неактуальною та зникла у результаті розвитку та адаптації мови.

Що стосується української мови, ми вивчили та дослідили, що вона, як і багато інших слов'янських мов, має безліч граматичних категорій (число, рід, відмінки).

З іншого боку, було виявлено, що іменники в англійській мові мають здатність відрізнитися за числом та їх можна вживати в різних відмінках, до прикладу у вживанні разом із займенником.

Не дивлячись на те, що є деякі подібності у граматичних категоріях іменників (до прикладу число) як в англійській, так і в українській мовах, є й чисельні відмінності, які треба брати до уваги при вивченні та детальному дослідженні будь-якої мови та її особливостей. Ось до прикладу, ми дослідили, що в англійській мові тема категорії відмінка іменника досі є досить спірною та дискусивною.

Отже, вивчення цих всіх аспектів іменника є досить важливим для того щоб зрозуміти саму мову та її систему, а також для більше детального вивчення інших частин мови, що вступають у взаємодію з іменником у реченні. Одні з найбільш вивчених та обговорюваних категорій іменника це відмінок та рід, а також сюди належать характеристики числа, визначеності/невизначеності. Іменники мають здатність вказувати на конкретні об'єкти, що сприймаються за допомогою органів чуття, або ж певні абстрактні поняття.

Категорія роду. Вона визначається згідно ознак, що характеризують

об'єкти, чи то жіночого, чи чоловічого або ж середнього роду. Відмінок виражає, показує відношення між іменником та іншими частинами речення як підмет, присудок, додаток, обставина, означення тощо. Ця категорія є дуже важливою, оскільки впливає на синтаксичну структуру речення.

Також категорія числа іменника демонструє кількість осіб, об'єктів, істот, що позначає іменник. Визначеність/невизначеність вказує на те, чи є відомим відразу, яка істота чи об'єкт мається на увазі та виражається у морфологічному оформленні, тобто використання артиклів в англійській мові

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бевзенко С.І. Вступ до мовознавства: Короткий нарис. К.: Вища школа, 2006.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. К.: Ірпінь: ВТФ "Перун", 2005. С. 571-572.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. : ВТФ «Перун», 2003. 3, 1440 с.
4. Вихованець І. Городенська К. Теоретична морфологія української мови. К.: Пульсари, 2004.
5. До визначення статусу поетики оніма як наукової дисципліни / Проблеми слов'янської ономастики. Збірник наукових праць. Ужгород, 1999. С. 53 — 58.
6. Дорошенко С.І. Загальне мовознавство. К.: Центр навчальної літератури, 2006.
7. Жлуктенко Ю.О. Порівняльна граматики української та англійської мов. К.:Радянська школа, 1960. С. 7–51.
8. Забужко О. Сестро, сестро: Повісті та оповідання. 4-те вид. К.: Факт, 2009. 260 с.
9. Зарицький М.С. Переклад: створення та редагування. К.: Парламентське видавництво, 2004. 120 с.
10. Калінкін В. М. Теоретичні основи поетичної ономастики: Автореф. дис. д. філол. Наук. Київський національний університет ім. Т. Шевченка. К., 2000.
11. Карпенко. О. Ю. Проблематика когнітивної ономастики. Одеса : Астропринт, 2006. 325 с.
12. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов / І. В. Корунець. Вінниця : Нова Книга, 2004. – С. 13–34, 179–213.
13. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова книга, 2003. 448 с.

14. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства, підруч. 2 вид. К. : Академія, 2005. 368 с.
15. Левицький А.Е. Порівняльна граматики англійської та української мов : навч. посіб. К. : Освіта України, 2007.
16. Ніконова В.Г. Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2018.
17. Словник української мови: в 11 томах. - К.: Наукова думка, 1973-1982.
18. Сучасна українська мова / за ред. О.Д. Пономарева. К.: Либідь, 2005.
19. Українська мова: граматики / [ред. кол.: І. К. Білодід та ін.]. К.: Вища школа, 1983. С. 110-116.
20. Bassnett-Maguire S. Translation Studies. London : Methuen, 1980. 196 p.
21. Gardiner A. The theory of proper names. London. N.–Y., 1954. 68 p.
22. Leech, Geoffrey N., and Michael H. Short. Style in Fiction: A Linguistic Introduction. Longman, 1981.
23. Longman Dictionary of Contemporary English. Pearson Education Limited, 2014.
24. Oxford Advanced Learner's Dictionary. Oxford University Press, 2015.
25. Swan M. Practical English Usage. Oxford University Press, 2016.
26. Ullmann S. The Principles of semantics. Glasgow : Jackson, 1989. P. 73.

РЕЗЮМЕ

Іменник в англійській та українській мовах відіграє дуже важливу роль у функціонуванні мови. Рід, число, відмінок, здатність вказувати на конкретні об'єкти або ж абстрактні поняття – це одні з найбільш детально вивчених категорій іменника.

Рід у іменників визначається згідно ознак, які можуть характеризувати об'єкти чоловічого, жіночого або ж середнього роду.

Відмінок демонструє відношення між іменником та будь-якою іншою частиною мовою, їхню взаємодію, що і має вплив на синтаксичну структуру речення.

Категорія числа показує кількість осіб, істот або об'єктів, які вираженні іменником.

Граматична категорія має важливий вплив на будову, склад та значення речення.

Метою даної роботи було всебічне вивчення та дослідження категорій іменника в сучасних українській та англійській мовах. Зі всього вище сказаного можна зробити висновок, що іменник являє собою знаменну частину мови, яка має значення предметності.

Ключові слова: іменник, категорія відмінка, рід, категорія числа.